

Д. М. Скарвінко

здоб. II курсу економіко-правового факультету

ОНУ імені І. І. Мечникова

Науковий керівник: к.ю.н. В. В. Борщенко

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Всі права людини згідно з концепцією ООН є універсальними, єдиними та неподільними. Дана теза знаходить своє відображення у ч. 1 ст. 3 Основного Закону, який визначає «людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю в державі» [1]. Досліджувана тема є актуальною, оскільки права людини – важливий аспект не тільки діяльності правоохоронних органів, але й є частиною життя кожного громадянина. Знаючи свої права, кожен може розраховувати на захист своєї особистості.

Права прийнято класифікувати на основні групи: особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні. Кожна людина незалежно від свого соціального походження та положення в суспільстві є носієм природних рівних прав. Визнання, дотримання та захист прав людини – обов'язок держави. Визнання права і свободи людини в Україні означає, що особистість у її взаєминах з державою виступає не як об'єкт безконтрольної державної діяльності, а як рівноправний суб'єкт, реалізуючи свої конституційні права. Як слідство, реальним стало застосування принципу юридичної рівності, який забезпечив демократизацію прав людини.

Ніхто не може бути обмежений у правомірних засобах захисту своєї людської гідності та заснованих у ньому прав. Держава не тільки утримується від втручання в сферу права і свободи людини, а й створює умови для захисту таких прав. Зазначена теза знаходить своє відображення у нормативно-правових актах. Так, вся діяльність правоохоронних органів, з одного боку, спрямована на виконання правоохоронної функції із застосування примусу, а, з іншого, основними принципами правоохоронної діяльності є повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина.

Так, ст.3 Закону України «Про прокуратуру» зазначає, що «діяльність прокуратури ґрунтується на засадах: 1) верховенства права та визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю» [2]. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» теж зазначає, що «основними принципами діяльності Національного бюро є: повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина» [3]. У п.1 ст.3 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» вказано: «Державне бюро розслідувань організовується і діє на засадах: верховенства права, відповідно до якого людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави» [4]. Окремо треба зазначити, що значно ширше тлумачення цього положення знаходить своє відображення у ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» [5]. Повага прав і свобод людини та громадянина спрямована не тільки на визнанні їх цінності для

суспільства і держави, але й на належному та дійсному дотриманні прав і свобод кожної людини і громадянина, тобто і тих, хто дотримується закону, і тих, хто порушив його.

Крім того окремо в Законі України «Про Національну поліцію» зазначено, що «обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції». Вказане підтверджує конституційну тезу про те, що права і свободи людини та громадянина можуть бути обмежені законом тільки в окремих випадках.

Аналізуючи законодавство, можна дійти висновку, що в країні створена нормативно-правова база щодо дотримання прав і свобод людини правоохоронними органами, яка відповідає основним конституційним приписам. Втілення у життя цих принципів виходить за межі конституційних норм та знаходить своє відображення у взаємопов'язаних галузях права (адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та ін.).

Діяльність у державі правоохоронних органів із забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина складно переоцінити. Завдання, функції, засоби та процедури їх реалізації стосуються практично всіх громадян, визначають об'єм комунікацій, взаємовідносин правоохоронних органів і народу через систему принципів.

Вищезазначені обставини вказують на особливу роль правоохоронних органів у державі. Ці органи наділені різноманітністю регулюючих, контролюючих, дозвільних і

попереджувальних функцій, є найбільш диференційованим знаряддям державної влади і одним із впливовіших елементів правового механізму забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Список використаної літератури

1. Конституція України : Закон України від 28 червн. 1996 р.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII: станом на 07.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

3. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII : станом на 01.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

4. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII: станом на 07.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.

5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII: станом на 15.06.22 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.